

Antwerpen, Ruusbroecgenootschap, Hs. 113.

Traktaatjes.

Papier, 134 fol., ca. 95 x 151 mm, 1659 (23 oktober).

BOEKBLOK

Katernopbouw: 6 VIII⁹⁷, VIII-1¹¹², 3 IV¹³⁴

De moderne foliëring begint op de schutbladen. Het eerste foliumnummer in het boekblok is fol. 3. Er is contemporaine(?) paginering in de bovenmarge, die start op fol. 3 met het paginanummer 1 en ophoudt bij nummer 158 op fol. 81v. Er is een fol. 25bis en een fol. 130bis. De moderne foliëring is aangehouden. In de zevende katern is een half blad weggesneden. In de laatste katern zijn het eerste en tweede blad aan elkaar gekleefd.

Het handschrift bestaat uit drie delen; deel A loopt van fol. 3 t.e.m. 112, deel B (ca. 90 x 151 mm) van fol. 113 t.e.m. 128.; deel C van fol. 129 tot fol. 134. In de delen A en B staat telkens rechts in de ondermarge het eerste woord van de volgende bladzijde geschreven. Deel A kent geen sporen van aflijning en liniëring en telt 19 à 20 regels per blad met ca. 6,7 à 7 mm regelhoogte. Deel B bevat noch aflijning, noch liniëring. Er zijn 27 regels per blad met een regelhoogte van ca. 5 mm. C bevat aflijning van de bovenmarge en beide zijmarges in bruinrood potlood. De aflijning loopt door tot de onderkant van het blad, waar geen aflijning is voorzien. Mogelijk is die er nooit geweest of is de aflijning weggesneden. Opvallend bij die laatste hypothese is de vrij grote witruimte die na de tekst is gelaten. Schrijfliijnen ontbreken in deel C en het aantal regels is in het derde deel per blad verschillend. Fol. 132v t.e.m. 135v zijn onbeschreven, maar wel afgelijnd.

Alle delen zijn van papier. Het papier van deel A en C hebben verschillende watermerken. Voorbeelden van de watermerken zijn gedeeltelijk te zien in de linkerbovenhoek van zowel fol. 106 als fol. 132.

SCHRIFT EN DECORATIE

Alle delen zijn geschreven in elk één hand, behalve B waarin twee handen voorkomen. Er is enkel rubricering aan het begin van deel C, namelijk het opschrift. Het is een sober handschrift zonder verdere decoratie.

BAND

Het handschrift heeft een ongekleurde perkamenten spitselband met drie ribben van perkament. De platten zijn gemaakt van karton.

GESCHIEDENIS

Het handschrift is geschreven voor de orde van de Annunciaten. Dat is af te leiden uit het opschrift op fol. 27v waar die specifieke orde expliciet wordt vermeld: "Op de veertich wercken der maghet marie, begrepen inde thien capittelen des reghels van de orden der Annuntiaten". Bovendien vangt de codex aan met de tien evangelische deugden van Maria, die als basis dienen voor de regels van de orde van de Annunciaten. Daarna worden voorbeelden gegeven van hoe Maria die tien deugden navolgde in haar leven. Ook de titel van het laatste deel: "Litanie van de salighe moeder joanna, fondatrisse van het order der annuntiaten" bewijst diezelfde gebruikscontext.

Op fol. 106r vinden we een precieze datering van het handschrift. Daar staat in een colofon het volgende te lezen: "godt, sij onsen al, in alles. Amen inder eewicheyt. Den 23 oktober 1659".

LITERATUUR

[ontbreekt]

INHOUD

Fol. 3r-4r	Voor reden
Fol. 4r-7r	Vande deught der reynicheyt
Fol. 7r-9v	Van de deucht der voorlichticheyt
Fol. 9v-12r	Van de odtmoedicheyt
Fol. 12r-13v	Van het ghelooue
Fol. 13v-15v	Vande deuotie
Fol. 16r-18v	Van de onderdanicheyt
Fol. 18v-21r	Van de H. armoede
Fol. 21r-22v	Van de lydtsaemheyt
Fol. 22v-25r	Vande goedertierentheyt
Fol. 25r-27v	Van het lyden oft medelyden
Fol. 27v	Corte oeffeninghen ¹⁷
Fol. 27v	Capit I: Van de deught der Suyerheyt
Fol. 27v-30r	1: Maria heeft maeghdelycke reynicheyt beloofd
Fol. 30r-32v	2: Maria heeft den H. Ioseph ghetrouwt.
Fol. 32v-34v	3: Maria heeft den enghel gabriel onder-vraeght segghende: hoe sal dit gheschieden, want ick gheen man en bekenne
Fol. 34v	Capit II: Van de voorsienicheyt
Fol. 34v-36r	4: Maria ghegroet synde vanden engel peynsde hoe danich dese groete was
Fol. 36r-38r	5: Maria bewaerde alle de woorden, die van Iesus gheseyt waeren, die over legghende in haer herte
Fol. 38r-39v	6: Maria is ghevloten naer egypten om Iesum haeren sone te bewaren
Fol. 39v-41r	7: Maria en is uyt egypte niet weder ghekeert, veur dat Herodes doot was
Fol. 41r-42v	8: Maria heeft gheschout de plaetse daer Archelaus regneerde
Fol. 42v	Capit II: Van de otmoedicheyt
Fol. 42v-44v	9: Maria is verschrickt geweest gehpresen synde vanden enghel
Fol. 44v-46r	10: Maria heeft otmoedelyck geantwoort siet de dienst maeght des heeren my gheschiede nae v woordt
Fol. 46r	Capit IV: Van het ghelooue
Fol. 46r-48v	11: Maria heeft den soone godts deur tghelooue ontfanghen
Fol. 48v-50r	12: Maria is opwaers gegaen naer het gheberchte
Fol. 50r-51r	13: Maria is inne ghegaen in het huys van xacharias
Fol. 51r-52v	14: Maria heeft de H. elisabeth gegroet
Fol. 52v-55r	15: Maria heeft ghelooft : als elisabeth tot haer seyde : Saligh sydy ghelooft hebt: want de dingen etc
Fol. 55r	Capit V: Van de devotie
Fol. 55r-56v	16: Maria heeft godt deuotelyck ghelooft segghende : mijn siele maect groot den heere ende mynen etc.
Fol. 56v-58r	17: Maria trock iaerelycx naer ierusalem tot het feestdach, met Iesum haeren sone
Fol. 58r-60v	18: Maria heeft de sermoonen Iesu haer soens devootelyck ghehoort
Fol. 60v-61v	19: Maria heeft dickwils weder ghegaen nae naxareth
Fol. 61v-63v	20: Maria bleef vol-herdich mette HH Apostelen in het ghebedt
Fol. 63r	Capit VI: Vande onderdanicheyt
Fol. 63r-65v	21: Maria heeft vvt onderdanicheyt godt ontfanghen
Fol. 65v-67r	22: Als de daghen der suyeringhe marie vervult waren, heeft sy Iesum haeren sone naer den tempel ghedraeghen
Fol. 67v-68v	23: Maria heeft gheoffert een paer tortelduyuen, oft twee ionghe duyuen
Fol. 69r-71r	24: Maria is den keyser onderdanich gheweest gaende naer bethlehem
Fol. 71r-73r	25: Maria heeft haer bekent den keyser onderdanich te syn
Fol. 73r	Capit VII: Van de armoede
Fol. 73r-75r	26: Maria heeft gheherberghth gheweest in eenen armen stal: midts dat se gheen plaetse en hadde in de herberghe
Fol. 75v-77r	27: Maria heeft Iesum neder gheleyt in der kribbe by den os ende den esel

¹⁷ Hierna volgt een opsomming van de veertig werken van Maria. Het nummer van het 'werck' wordt tweemaal gegeven. Bij het eerste werk bijvoorbeeld staat expliciet "het eerste werck" geschreven. Daarna volgt de inhoudelijke samenvatting van het werk. Daaronder staat nogmaals aangegeven om welk werk het gaat, maar ditmaal met het getal in Arabische cijfers, zoals in "het 1 werck". Pas daarna begint de eigenlijke tekst. Dit systeem wordt consequent toegepast voor de veertig werken, behalve voor werk 39. Daar is er geen duidelijke overgang tussen titel en tekst omdat de tweede vermelding met het nummer van het werk ontbreekt.

Fol. 77r-79v	28: Maria heeft Iesum in docxkens ghewonden, niet van syde ghemaect
Fol. 79v-81r	29: Maria heeft met haere borsten Iesum ghevoet; anders gheen voetsel hebbende
Fol. 81r	Capit VIII: Van de veruldicheyt
Fol. 81r-83v	30: Maria heeft lydsaemelyck gheleden de vervolghinghe der Ioden
Fol. 83v-85v	31: Maria heeft Iesum haeren sone droefvigh synde drie daghen gesocht
Fol. 85v-88r	32: Doen Maria haeren sone gheuonden hadde, heeft sy met moederlycke, ende bly de toespraken gheseyt : sone, hoe hebddy ons alsoo ghedaen siet v vader ende ick droefvich synde hebben v ghesocht
Fol. 88r	Capit IX: Van de goedertierenheyt
Fol. 88r-89v	33: Maria heeft haeren sone met haer eyghen melk ghesoeght
Fol. 90r-92r	34: Maria heeft Iesum uut Herodes vervolghinghe ghetoghen hem in egypten draghende
Fol. 92r-94r	35: Maria heeft veur haeren naesten sorghvuldigh gheweest begherende wyn in Cana galilee
Fol. 94r-95v	36: Maria heeft de dienaers met salighe leeringhe onder wesen, hun vermanende ende verlichtende
Fol. 95v	Capit X: Vande droefheyt oft wee
Fol. 95v-97v	37: Maria heeft de woorden van Simeon: uus selfs siele sal deur snijden een sweert: dickwils int herte ouerleyt
Fol. 97v-99r	38: Maria heeft by den cruyse ghestaen als haeren Soone stierf
Fol. 99r-100v	39: Maria heeft de wonden haers soons dickwils aenghemerckt
Fol. 101r-102v	40: Maria heeft de platsen Christi dickmael besocht
Fol. 103v-108v	[verschillende gebeden]
Fol. 109r-110r	“Onsen heere Iesvs heeft veropenbaert aen een devoot persoon...”
Fol. 111r-112v	“Van neghen profyten”
Fol. 113r-127v	Vande maniere met welcke men de misse moet hooren [met opdeling]
Fol. 128r-128v	Tot den goeden moordenaer
Fol. 129r-132r	Litanie van de salighe moeder joanna, fondatrisse van het order der annuntiaten

